Љубомир Гиговић[1]

ЕТНИЧКИ САСТАВ СТАНОВНИШТВА ПРИГРАНИЧНОГ ПОДРУЧЈА СРБИЈЕ И БУГАРСКЕ

Извод: На основу демографских, политичких, економских, социјалних и културних промена, током прошлог и почетком овог века, извршена је значајна трансформација демографских појава и процеса који су определили и савремену етничку композицију становништва приграничног подручја Србије и Бугарске. Етничком анализом је обухваћена површина од 12.290 km^2 на којој се простиру 24 општине са 742 насељена места и 425.555 становника. Овај рад ће се учинити скроман допринос на теоријском и практичном плану у сагледавању етничког развоја приграничног подручја Србије и Бугарске, као и квантитативних односа између важнијих етничких заједница, укључујући ту њихову савремену просторну дисперзију и концентрацију.

Кључне речи: етничка структура, етнички размештај, пригранично подручје, Србија, Бугарска

Abstract: According to demographic, political, economic, social and cultural changes, during the last century and at beginning of this century, significant transformation of demographic phenomenon and processes has happened, influencing contemporary ethnic composition population of border area between Serbia and Bulgaria. The ethnic analysis encompasses the region spreading along the border between Serbia and Bulgaria, covering an area of 12.290 square kilometers with 24 municipalities, 742 settlements and 425.555 inhabitants. This paper will make a small contribution, by its theoretical and practical analysis, of both ethnic development of border area between Serbia and Bulgaria and quantitative relations between important ethnic communities, including their contemporary geographical dispersion and concentration.

Key words: ethnic structure, ethnic distribution, border region, Serbia, Bulgaria.

Увод

Према систематизацији и класификацији државних граница и њиховим типолошким својствима, српско-бугарска граница је пре свега природна, прати планинске венце и развођа у дужини од 342km, а мањим делом у дужини од 29km, и речни ток. У функционалном смислу то је контактна, а у политичко-историјском погледу наслеђена граница (*Грчић М., 2000*). У нау-

[1] Љубомир Гиговић, Војна академија, Београд.

чностручној публицистици су у вези критеријума територијализације пограничних подручја конципирани различити приступи и параметри са физичко-географског, регионалног, функционалног и војностратегијског становишта. У том контексту дефинисани су појмови пограничног и приграничног подручја који се разликују по томе што је погранични простор „периферни систем положен до границе“, док је приграничо подручје „посебан географски простор који обједињује два или више суседна погранична подручја“ и представља „трансгранично подручје које има контактну функцију“, као и просторно функционалну целину „подељену државном границом“ (*Грчић М., 2002*).

На основу тога тема рада се односи на приграничо подручје Србије и Бугарске, кога чини 24 општина са 742 насељена места, од којих су 18 градска и 724 остала. Захваћена површина приграничног подручја је површине од 12.290km^2 и на њој је по последњим спроведеним пописима живело 425.555 становника[2]. Иако погранични појасеви обухватају наспрамне контактне зоне истих регионално-географских целина, испољена је значајна разлика у њиховом територијалном и функционалном смислу. Наиме, територије девет општина својим границама оивичавају погранично подручје Србије према Бугарској. Од севера ка југу то су: Неготин, Зајечар, Књажевац, Пирот, Димитровград, Бабушница, Црна Трава, Сурдулица и Босилеград. Површина општина износи 7.125km^2 и у њима је 2002. године живело 272.516 становника. С друге стране, 14 граничних општина чине погранично подручје Бугарске према Србији, то су: Брегово, Бојница, Кула, Макреш, Белоградчик, Чупрене, Чипровци, Георги-Дамјаново, Берковица, Годеч, Драгоман, Трн, Трекљано и Ћустендил. Општина Берковица својом територијом не излази на државну границу, али због њене непосредне близине истој (1,5km), за потребе овог истраживања обухваћена је у погранично подручје Бугарске. Површине које захватају пограничне општине Бугарске износе 5.165km^2 и у оквиру њих је 2001. године било настањено 153.039 становника. Ова разлика условљена је општинском управно-територијалном организацијом Србије и Бугарске. Од укидања срезова 60-тих година XX века у Србији је испољена тенденција укрупњавања општина (данас су многе општине у Србији веће од некадашњих срезова што актуелизује бројна питања децентрализације и регионалног развоја), док је у Бугарској, без обзира на друштвенополитичке промене, управно-територијална организација углавном следила основне принципе локалне самоуправе прилагођене конкретним географским, друштвеним и демографским условима. Тако се насупрот девет погранич-

[2] Последњи пописи су спроведени 2001. години на територији Бугарске и 2002. године на територији Србије.

них општина Србије просечне величине 790,4km^2, налази четрнаест пограничних општина Бугарске, просечне величине 368,9km^2.

Етничка структура становништва приграничног подручја Србије и Бугарске

Различите природне погодности, и пре свега деценијска баријерна функција границе утицали су на њену диференцираност у погледу густине и концентрације популације, док су друштвено-историјски фактори као детерминанте демографских процеса определили разлике у њеном етнодемографском развоју. У етничком смислу данашња гранична линија Србије и Бугарске издиференцирала се на два сектора тек од краја XIX и првих деценија XX века, зависно од процеса етничке конвергенције и консолидације између Срба и Бугара, посебно у крајевима етнички мешовитог и прелазног типа становништва. Управо у вези разграничења Србије и Бугарске на сектору са високим уделом Бугара, дошло је на Париској мировној конференцији до извесног спора између српске и бугарске стране око етничког права на област Шоплука која у ширем етногенетском смислу обухвата крајеве јужно од Ртња до североисточне Македоније, у Бугарској до Искра надомак Софије и планине Риле (*Влаховић П., 1999*). Пресудио је научни ауторитет Јована Цвијића који је доследно заступао етнички принцип, сматрајући да у већем делу Шоплука живе Бугари, те да зато и треба да остану у границама своје државе.

У етничком погледу приграничнo подручје Србије и Бугарске, у 2001/2. години одликује изразито хетерогена структура становништва бимодалног типа, јер бројчано преовлађују две етничке заједнице – Срби и Бугари, који заједно чине 91,6% целокупног становништва. Према резултатима последњих пописа из 2001/2. године, поред 233.246, или 54,8%, становника српског и 156.703 (36,8%) лица која су се изјаснила да припадају бугарском етничком корпусу, пописано је 15.680 или 3,7% лица ромске, као и 5.986 лица,[3] или 1,4%, влашке етничке заједнице. Учешће осталих етничких група на територији приграничног подручја Србије и Бугарске износило је 2,4%. Међу њима, са 1.562 лица или 0,4%, треба истаћи становнике пограничног дела Србије који су се етнички декларисали као *Југословени*. Интересантна етничка група су и *Македонци*. Разлог томе јесте чињеница да је њихово национално питање било главни разлог споти-

[3] Без пограничног дела Бугарске (процена да их на овом подручју има око 10 лица).

цања у развоју српско-бугарских односа. Број Македонаца је 2001/2[4]. године износио 470 лица (0,1%), што их је чинило незнатном мањином у оквиру приграничног простора (графикон 1).

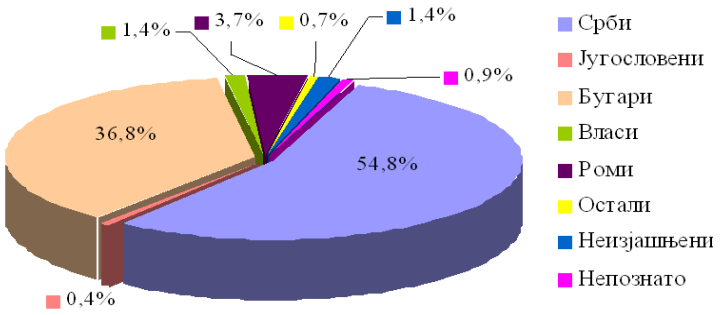

Графикон 1: *Етничка структура становништва приграничног подручја Србије и Бугарске 2001/2. године*

Етничка структура становништва пограничног подручја Србије према Бугарској

Погранично подручје Србије представља етничко хетерегену целину у којој живи преко 20 етничких група. На том простору доминантну етничку групу чине Срби. Број *Срба* 2002. године износио је 233.222 лица или 85,6% становништва пограничног простора. Од укупно девет општина у пограничном делу Србије, у 2002. години Срби чине апсолутну већину у седам. Највећи удео у становништву имају у општинама: Црна Трава (98,7%), Књажевац (96,8%) и Пирот (93,8%), а најмањи удео је у општинама Босилеград (13,2%) и Димитровград (25,6%) (карта 1, табела 1). Детаљнију слику учешћа и распореда Срба у пограничном подручју можемо добити анализом ове етничке групе на нивоу насеља. Према попису из 2002. године, Срби су представљали апсолутну већину у 333 насеља, односно у 76% насеља пограничног подручја. У наведеним живело је 226.532 Срба, што је представљало 97,1% Срба у подручју. Релативну већину су чинили у 7 насеља, у којима је било настањено 1.199 Срба и у 97 насеља, по броју, су представљали мањину, односно

[4] Односи се на Пописе спроведене 2001. године на територији Бугарске и 2002. године на територији Србије

5.491 Срба се 2002. године налазило у насељима у којима је бројчану доминацију имала друга етничка група. Према попису 2002. године, етничко чистих (100%) српских насеља било је 115 што представља 26,2% насеља у подручју и то највише у општинама Књажевац (39), Пирот (35), Бабушница (13), Црна Трава (15), Сурдулица (11), Неготин и Зајечар по једно насеље. Такође, треба истаћи да је забележено 183 (41,7%) етнички хомогених српских насеља (учешће Срба од 90 до 99,9%). Насупрот наведеним, у 12 насеља није забележен ни један Србин (Димитровград – 8 и Босилеград – 4). Просторна доминација српске етничке групе може се сагледати и бројчаним учешћем већинско српских насеља у оквиру општина. Срби су чинили апсолутну већину у свим насељима општине Књажевац и Црна Трава, затим у 37 насеља Неготина, 70 насеља Пирота, 46 насеља Бабушнице, 35 насеља Зајечара и у 30 насеља општине Сурдулица. Најмање насеља са већинским српским становништвом је у општинама Димитровград и Босилеград (по 3).

По бројности у пограничном подручју након Срба следе *Бугари*. Ова етничка група представља уставотворан народ суседне државе. Према пописним резултатима из 2002. године њихов број износио је 15.543 лица или 5,7% популације пограничног простора. Територијално Бугари су присутни у свим општинама пограничног подручја Србије, али је њихова концетрација нарочито испољена у две општине у којима ова етничка заједница представља већину, а то су: Босилеград и Димитровград. У босилеградској општини њихов број је 2002. године износио 7.037 лица, а учешће у структури 70,9%, у којој чине апсолутну већину. У општини Димитровград, пописано је 5.836 лица бугарске етничке заједнице, односно 49,7% популације општине. На тај начин Бугари у димитровградској општини имају релативну већину. Интересантно је да око 85% становника ове општине поседује презиме које се завршава на *-ов*, што их упућује на бугарско порекло, међутим, евидентно је да знатан део њих се не изјашњава као Бугари. Поред наведених, одређени број припадника ове етничке групе забележен је у општинама: Бабушница (1.017 лица, или 6,5% популације општине), Сурдулица (1.004), Пирот (454), Зајечар (113) и Књажевац (27 лица). Анализа бугарске етничке групе на нивоу насеља приграничног подручја Србије показује нам да су 2002. године у 78 или 17,8% насеља чинили апсолутну већину, у којима је живело 10.270 Бугара, односно 66,1% од њиховог укупног броја. Релативну већину су чинили у 8 насеља у којима је било настањено 4.063 Бугара. Према попису 2002. године забележена су *три* етничко чиста (100%) бугарска насеља у општини Димитровград. Насеља са већинским бугарским становништвом су просторно сконцетрисана на јужном брдско-планинском рељефу пограничног подручја у оквиру општина: Димитровград (37), Босилеград (32),

Сурдулица (10), Бабушница (6) и Пирот (1). Управо на овом делу простора површине око 1.040km^2 је простор на коме Срби у оквиру 74 насеља чине апсолутну мањину. Присуство Бугара у општинама северније од Димитровграда је незнатно, тако да на том делу простора не представљају значајан етнички фактор.

Табела 1: *Етничка структура становништва пограничног подручја Србије 2002. године*[5]

Општ.	Укупно	Срби	Црног	Југос.	Бугари	Власи	Роми	Макед	Руму.	Остали	Неизј.	Непозн.
Него тин	43.418	38.263	91	106	47	3.000	246	68	269	174	413	741
Зајечар	65.969	59.867	161	277	113	2.981	323	158	221	280	1.015	573
Књажев.	44.036	42.001	157	556	50	4	668	109	1	232	35	223
Пирот	63.791	59.858	30	210	454	0	1.920	67	3	184	553	512
Димит.	11.748	3.005	15	472	5.836	0	68	41	0	130	1.478	703
Бабушни.	15.734	14.141	2	56	1.017	1	128	5	1	14	256	113
Црна Трав.	2.563	2.529	0	3	8	0	0	0	0	5	5	13
Сурдули.	22.190	18.274	24	106	1.004	0	2.119	33	0	50	316	264
Босилегр.	9.931	1.308	3	288	7.037	1	0	42	1	24	1.126	101
Укупно	272.516	233.222	371	1.562	15.543	5.986	5.256	470	499	974	5.485	3.148

Значајну етничку групу у пограничном појасу Србије према Бугарској представљају *Власи*. Њихов број је 2002. године износио 5.986 лица или 2,2% укупног становништва. За разлику од Бугара, Власи своје демографско тежиште имају у две најсеверније општине Неготину (6,9%) и Зајечару (4,5%), где представљају по бројности другу етничку групу. У осталим општинама пограничног простора, 2002. године, је забележено укупно 5 лица ове етничке групе. Лица етнички декларисана као Власи у попису 2002. године су била евидентирана у 55 или 12,6% насеља. Власи чине апсолутну већину у четири насеља: с. Дубочане, с. Мала Јасикова, с. Шипиково – општина Зајечар и с. Ковилово – општина Неготин и релативну већину у још два насеља: с.

[5] Попис 2002 , Књига 1, РЗС, Београд, 2003.

Александровац – општина Неготин и с. Глоговица – општина Зајечар. Значајније учешће од 10 до 35% имају још у 21 насеље у оквиру ове две општине.

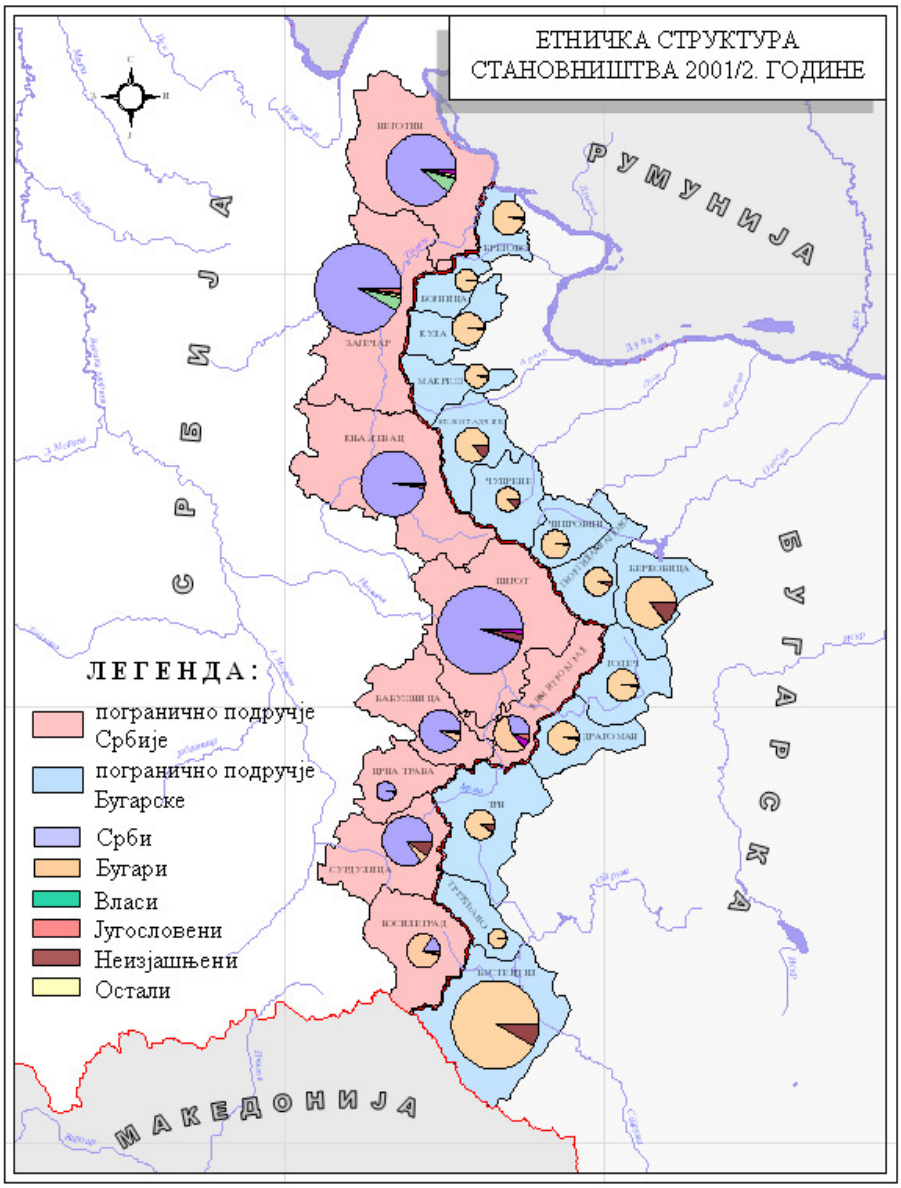

Карта 1: Етничка структура становништва приграничног подручја Србије и Бугарске, 2001/2. године

У пограничном делу Србије према Бугарској 2002. године је пописано 5.256 *Рома*. Просторно су дистрибуирани у свим општинама, сем Црне Траве и Босилеграда. Највећи апсулутни број Рома је у општинама Сурдулица и Пирот, док се у осталим општинама њихов број креће од неколико десетина (Димитровград и Бабушница), до неколико стотина (Неготин, Зајечар и Књажевац). Највише Рома 2002. године пописано је у општинама: Сурдулица 2.119 лица, или 9,5% и Пирот 1.920 или 3,0%. Овим подацима треба прићи опрезно, јер се често део ромског становништва декларише по национално окружујућим и бројнијим етничким групама са којима живи. Роми су познати као *механички* покретљива етничка група, тако да су настањени на целом простору не само пограничног дела Србије већ и Бугарске. Према попису из 2002. године Роми су забележени у 79 насеља нашег дела подручја. Највећа ромска насеља са знатним учешћем Рома су у општини Сурдулица, села: Биновце (48,3%), Јелашница (33,8%), Загужање (11,7%) и Масурица (14,1%), у којима је укупно било 943 лица ромске етничке припадности. Значајнији удео ромског становништва у становништву насеља од 5 до 11% забележен је у још 10 насеља у општинама Сурдулица, Бабушница, Пирот и Димитровград.

Посебну демографску анализу захтева становништво пограничног подручја које се декларисало као *Југословени*. Њихов број, као резултат друштвенополитичких промена, 2002. године је износио 1.562 лица, односно 0,6% популације. Оно што је занимљиво јесте чињеница да је 1991. године ова етничка група чинила чак 22,4% становништва општине Димитровград и 14,2% популације општине Босилеград, што их је у овим општинама по бројности стављало на друго место иза Бугара. Према резултатима пописа из 2002. године у наведеним општинама је знатно мање, али у односу на остале општине задржано веће учешће Југословена од 4,0% у Димитровграду и 2,9% у Босилеграду (*Љ.Гиговић, 2004*).

Етнички трансфер Југословена се у попису 2002. године рефлектовао највећим делом у знатном повећању броја лица која се *нису национално* изјаснила. То се лако може уочити сагледавањем чињенице да је у општинама у којима је забележено смањење Југословена, дошло и до знатног повећања броја неизјашњених. Тако, општину Димитровград, 2002. године карактерише проценат неизјашњених од 12,6%, док је у општини Босилеград, структурни удео неизјашњених износио 11,3%. У осталим општинама, сем Зајечара (1,5%), удео национално неизјашњених је испод 1% становништва. Највећи број национално неизјашњених лица је евидентиран у насељима са већинским бугарским становништвом. У с. Било, општина Димитровград чине апсолутну већину, и у још 6 насеља пограничног појаса њихов удео се креће од 40 до 50%. Јасно је да се у ранијим пописима

ово становништво изјашњавало као Југословени, али и да су до скора изјашњавали као Бугари.

Учешће осталих етничких група је незнатно и на нивоу пограничног појаса и нивоу општина појединачно посматрано износи знатно мање од 1%. Тако, према попису 2002. године у пограничном појасу Србије према Бугарској евидентирано је: 499 Румуна, 470 Македонца, 260 Хрвата, 116 Албанаца, 83 Муслимана, 20 Бошњака и других.

Етничка структура становништва пограничног подручја Бугарске према Србији

Погранично подручје Бугарске представља, у односу на суседно подручје Србије, знатно хомогенију етничку целину у којој су доминантна етничка група Бугари. Такође, број других етничких група које живе на овом простору је евидентно мањи од броја који живи на пограничном делу Србије. Резултат таквог етничког распореда је свакако до скора вођена репресивна политика према небугарском становништву.

Број *Бугара* у 2001. години је износио 141.160 лица или 92,2% становништва пограничног подручја, што у односу на Бугарску у којој живи 83,9% Бугара представља знатно хомогенији етнички простор. У свих 14 општина пограничног дела Бугарске, Бугари чине убедљиво апсолутну већину. Етничке су скоро хомогене општине: Годеч (99,0%), Бојница (99,1%), Кула (98,6%) и Чипровци (98,6%). У седам општина учешће Бугара износи од 90 до 99% и у само три општине њихов удео је мањи од 90%, то су: Берковица (84,7%), Белоградчик (86,2%) и Чупрене (87,8%) (карта 1, табела 2). Анализом насеља, према попису 2001. године уочава се апсолутна доминација Бугара у свим насељима пограничног дела Бугарске. То јасно указује да је хомогенизација Бугара на овом геопростору изузетно велика. О интезитету хомогености најбоље говори податак да је забележено 133 или 43,8% етнички чистих (100%) насеља, затим да у још 98 насеља удео Бугара износи од 98 до 99,9% и да је у 58 насеља удео од 90 до 98% бугарског становништва. Податак, да је у само три насеља удео Бугара испод 80%, најбоље илуструје етничку доминацију ове етничке групе у оквиру насеља пограничног подручја. То су насеља: с. Горни Лом (75,3%), општина Чупрене, с. Брест (75%), општина Трекљано и с. Банкја (60%), општина Трн. Овакви подаци доводе до закључка да је на целом пограничном простору присутна етничка хомогенизација Бугара коју не нарушава ни једна друга етничка заједница.

Поред Бугара, као доминантне етничке групе у пограничном подручју Бугарске, значајно учешће заузимају *Роми*. Бугарска, као и Србија,

су једне од ретких земаља које су ромској етничкој групи признале права националне мањине. Према попису 2001. године њихов број је износио 10.424 лица или 6,8% од популације пограничног простора, што је више од удела Рома који имају у Бугарској (4,7%).

Табела 2: *Етничка структура становништва пограничног подручја Бугарске 2001. године*[6]

ОПШТИНА	Укупно	Срби	Бугари	Роми	Турци	Маке-донци	Остали	Неизја-шњени	*Непоз нато*
Брегово	7.515	0	7.253	143	10	0	45	46	**18**
Бојница	2.270	0	2.250	2	0	0	7	6	**5**
Кула	6.792	1	6.696	33	0	0	2	36	**24**
Макреш	2.550	0	2.477	51	1	0	2	7	**12**
Белоградчик	8.217	4	7.085	1.075	0	0	7	5	**41**
Чупрене	3.004	0	2.637	350	0	1	3	1	**13**
Чипровци	4.988	0	4.917	33	0	0	20	2	**16**
Георги Дам.	4.461	1	4.238	210	0	0	4	1	**7**
Берковица	22.664	0	19.188	3.109	12	6	196	62	**97**
Годеч	6.604	1	6.536	39	0	0	6	2	**20**
Драгоман	6.632	6	6.510	51	4	0	6	20	**35**
Трн	5.627	2	5.079	494	4	0	9	0	**39**
Трекљано	1.142	0	1.129	1	0	0	3	0	**9**
Ћустендил	70.573	9	65.165	4.833	42	8	162	114	**248**
УКУПНО	**153.039**	**24**	**141.160**	**10.424**	**73**	**15**	**472**	**302**	**584**

Број Рома, према попису 2001. године у оквиру пограничних општина Бугарске је различит. Апсолутно су најбројнији у општинама Ћустендил 4.833 лица, Берковица 3.109 лица, и Белоградчик 1.075 лица. У осталим општинама број им се креће од неколико стотина (Трн, Чупрене, Георги Дамјаново и Брегово), неколико десетина (Чипровци, Кула, Макреш, Драгоман и Годеч) и најмање у општинама Бојница (2) и Трекљано (1). У анализи њиховог процентуалног удела у становништву општина, уочава се да је 2001. године највећи удео Рома био у општинама: Берковица (13,7%), Белоградчик (13,1%), Чупрене (11,7%), Трн (8,8%) и Ћустендил (6,9%). У осталим, удео Рома је испод просека за подручје, док је њихово учешће испод 1% евидентирано у општинама Драгоман, Годеч, Кула, Трекљано и Бојница. У анализи насеља, забележено је присуство Рома у 54 насеља бугарског пограничног простора. У 13 насеља је удео Рома преко 10%, највише у насељима: с.Горни Лом (24,1%), с.Боровица (19,8%), град Берковица (18,1%), град Трн (17,4%) и град Белоградчик (16%). Ако се узме у виду и чињеница да је апсолутно највећи број Рома у граду Ћустендилу (4.798) у коме 9,6% становника чине Роми, јасно се види да је просторна концетрација ове етничке групе у град-

[6] *Население и демографски процеси, 2001,* НСИ, София, 2003.

ским насељима. У 2001. години забележено је 9.236 Рома у градским насељима, што представља 10% градског становништва пограничног подручја Бугарске. Са друге стране, у осталим насељима исте године је било 1.188 Рома, или 2% од броја становника тих насеља. На тај начин Роми се налазе на малим деловима пре свега градских насеља, док готово цели део пограничног подручја етнички јединствен и настањен Бугарима.

Учешће свих *осталих* етничких заједница (Турци, Власи, Срби, Македонци, Албанци, Јевреји) на простору пограничног дела Бугарске је само 0,6%, чиме оне не представљају важан чинилац у овој анализи. Разлоге овакве етничке хомогености подручја јесте чињеница да су за време комунистичке владавине у Бугарској националне мањине трпеле бруталне репресије, због чега је 1988. године 300.000 Турака избегло из земље. Према расположивим подацима број лица који су се изјаснили као *Срби* у пограничном подручју Бугарске 2001. године износио је 24. Срби су настањени у 9 насеља, највише у граду Ћустендилу где их је забележено – 7, с. Габеру, општина Драгоман – 6 и граду Белоградчику – 4. Поред Срба, забележено је 73 Турака, 17 Македонаца, 10 Влаха и других.

Из изложеног, у погледу формиране етничке структуре становништва, геопростор приграничног подручја представља претежно етнички хомогено подручје (осим општина Димитровград и Босилеград), са израженим јачим степеном хомогености у пограничном делу Бугарске.

Закључак

Приграничо подручје Србије и Бугарске представља регион који се карактерише хетерогеним етничким саставом становништва. Мултиетничност, последица је не само њеног географског положаја већ и различитог демографског развитка, миграција, социо-економских и посебно политичких фактора. Према последњим пописима из 2001. и 2002. године у приграничном подручју Србије и Бугарске живело је 425.555 становника. Од тога су већински народи са 43,2% Срби и са 36,8% Бугари. Значајније националне мањине представљају Роми (3,7%), Власи (1,4%), етнички Југословени (0,4%) и други. Савремени географски распоред етничких заједница у приграничном подручју одликује се областима у којима поједине етничке групе имају већинску доминацију, као и крајева у којем су знатније измешани. Међутим, у оквиру пограничних делова истичу се високи степени етничке хомогености Срба (85,6%) на српском, односно Бугара (92,2%) на бугарском делу подручја.

Литература

Влаховић, П. (1999).*Србија-земља, народ, живот,обичаји*. Етнографски музеј у Београду, Београд, Вукова задужбина.

Грчић, М.(2000). *Политичка географија.* Географски факултет Универзитета у Београду.

Грчић, М., (2002). *Концепт граничног региона*, Зборник радова са научног скупа одржаног у Лозници, Географски факултет, Београд.

Гиговић, Љ. (2004). *Демографска анализа становништва приграничног подручја Србије и Бугарске у функцији оцене војног потенцијала,* магистарски рад, Географски факултет, Београд.

Пенев, Г. (1994). *Демографска ситуација у пограничним насељима Србије у периоду 1981-1991.*, Становништво, ЦДИ, бр3-4., Београд.

Цвијић, Ј. (1920). *Границе и склоп наше земље*, Гласник Географског друштва, св.5.

Административно територијалне промене у НР Србији од 1834-1954, „Прикази“бр. 13, Завод за статистику НР Србије, Београд, 1955.

Попис 2002, *Етничка и национална припадност*, подаци по насељима, Књига 1, РЗС, Београд, 2003.

Општине у Србији 2008, Републички завод за статистику Србије, Београд.

Годишник на общините в България, 2002, НСИ, София, 2003.

Население и демографски процеси, 2001, методологични бележки, основни демографски показатели, НСИ, София, 2003.

Ljubomir Gigović

ETHNIC COMPOSITION OF THE POPULATION IN BORDER REGION BETWEEN SERBIA AND BULGARIA

Summary

Border area between Serbia and Bulgaria is characterized by ethnical and cultural diversity. Multiethnic structure is influenced by its geographical position and its different demographical development, migrations, socio-economic and especially, political factors. According to the latest census from 2001. in Bulgaria and 2002. in Serbia, border area between Serbia and Bulgaria is composed of following ethnicities: 54,8% Serbs and 36,8% Bulgarians and those are two majority groups. In total, this area counts 425.555 inhabitants. Contemporary geographical distribution of ethnic groups in border region between Serbia and Bulgaria resulted in regions predominated by certain ethnic groups and regions more heterogeneous. Ethnic Serbs and Bulgarians form the core part of the population, however in certain regions in Bulgaria and throughout the Serbian eligible area, there is a growing number of Roma groups. The Roma population in the region is about 3.7% of the total border area population. There is a Bulgarian minority of 15.5 thousand people in the Serbian part of the border area, accounting for 5,7% of the eligible border area population, mostly concentrated in municipalities of Bosilegrad (70,9%) and Dimitrovgrad (49,7%).